

Cu poetul Emil Brumaru despre Iasi, Dolhasca si alte intamplari minunate

***"Leneveam cu ochii deschisi cand, brusc,
m-a cuprins o stare de fericire"***

Emil Brumaru traieste la Iasi. Acolo sufera, iubeste si scrie de multi, de foarte multi ani. E singur si e poet. Incet, fara bagare de seama, si-a transformat casa intr-o camera plina de carti. Pana si patul e un cearceaf aruncat pe o stiva de carti. Nu mai are loc nici macar unde sa scrie, pentru asta folosind o simpla tableta de lemn, pe care o poarta de colo-colo prin incapere, dupa nevoi si inspiratie.

Emil Brumaru e poet in tot ce face - si cand se refugiază in mutenie, si cand te cearta ca-i tulburi neintrebat linistea. Orice interviu cu el incepe cu un NU categoric. "Despre ce as putea vorbi?", se intreaba usor retoric poetul si tot el da apoi raspunsul, dojenindu-se pe sine si rascolind a mirare felurite amintiri. E suficient sa pornesti reportofonul si sa notezi grabit pe genunchi. Interviu e ca si facut.

- Domnule Emil Brumaru, sunteti un poet plin de ironii si catifeluri moldave, sunteti un mare sentimental. Oricat v-ati ascunde, poezia va da de gol. Va mai amintiti cand ati inceput sa traiti in versuri?

- Pentru mine, poezia e un prelung sir de uimiri. Imi amintesc primul meu vers, scris cu naivitate pe prima pagina a manualului de geografie ("Eu, Brumaru Emil/ care sunt doar un copil/ jur pe Sfanta Cruce a mea/ sa iubesc materia"), asa cum imi amintesc ca, intrand intr-o sala de cinema non-stop, am descoperit intr-o uluiala totala ca filmul se repeta. Era perioada cand nu-mi imaginam ca cineva nu se tine de cuvânt, cand nu stiam ca exista iubire, ca exista dezamagiri. Aveam 5 ani si familia mea, refugiata din Basarabia, locuia la un canton C.F.R.: Merisani. Acolo am descoperit spectacolul uimitor al avioanelor americane, care umpleau intreg cerul cu beteala sclipitoare, pentru a deruta radarele nemtesti. Acolo am trait pentru prima oara fascinatia trenului regal - albastru stralucitor, tasnind pe linii ca o sageata metalica. Poezia incepe de la avioane si trenuri. Port si acum in mine regretul ca nu am scris o poezie feroviara - cea a macazelor si a acarilor beti, a marfarului greoi si a navetistilor pestriti, a barierei si a paletei colorate cu rosu pe o parte si cu verde pe alta. Multi ani mai tarziu, cand am scris despre cantarul garii si balega de cal, am avut necazuri cu cenzura. Adevarata experienta care mi-a marcat existenta am trait-o insa la Sanatoriul Barnova. Eram student la Medicina si ma imbolnavisem de plamani. A fost ca o lovitura de topor. Speriat si cu un acut presentiment al mortii, am facut o "cura cadaverica". Trei luni am stat nemiscat in pat, fara sa vorbesc, fara sa citesc un rand macar. Cu ochii inchisi, lucram in minte un distih pe zi. Il fasonam, il intorceam pe toate partile. Inchis in mine insumi ca intr-o celula si inconjurat de oameni care agonizau, m-am salvat prin poezie. Ceva mai tarziu, revenind in Iasi, mi-am dat seama ca tot ce scrisesem pana atunci avea in filigran presentimentul bolii, al sfarsitului. Scriam despre adolescentul care se imbolnaveste de prea multa sinceritate, de prea multa lumina si puritate. De atunci, probabil, ma obsedeaza aceasta intrebare: pana unde poti merge cu sinceritatea? Cine stabileste limita?

Teribila experienta e sa simti in suflet rasuflarea mortii. Doar prin ea te apropii cu adevarat de poezie, de Dumnezeu. Aveam 20 de ani si, mergand cu caruta de la gara Barnova la Sanatoriu, descopeream cu

durere frumusetea lumii care ma inconjura, lumina groasa de un deget, asezata pe frunze, pe acoperisul caselor. Ca printr-o lentila uriasa, vedeam dilatandu-se totul - si firele de iarba, si gazele, si furnicile. Priveam cu lacomie orice detaliu, avand constiinta ca le vad pentru ultima oara. Mi se parea profund nedrept sa mor si cred ca atunci m-am certat pentru prima oara cu Dumnezeu in direct. Tot atunci mi-am dat seama ca numai in momente de cumpana ai treaba cu El.

- Care a fost perioada in care ati scris cel mai mult? Cartile dvs. sunt legate de un loc, de un anume spatiu?

- Dolhasca. Tot timpul imi vine in minte acest nume. Stateam in spatele casei intins pe sezlong si priveam lumina de Dolhasca - o lumina grea, pastoasa si galbena de toamna. Nu scriam, ci mai mult notam: stari, imagini, ganduri fugitive. Acolo, sub un mar fabulos, am trait o stare poetica cutremuratoare. Leneveam cu ochii deschisi, cand, brusc, m-a cuprins o stare de fericire indescriptibila si am simtit ca ma contopesc cu tot ceea ce vedeam: dealul din fata, brazii, iarba, pasarile cerului. Intre mine si lume nu mai era nici un obstacol vizual, nici o distanta despartitoare. Eu eram dealul, eu eram iarba. Nu a fost cu putinta sa scriu nici un rand despre aceasta experienta. Imi fusese dat doar sa o traiesc. Productiv si navalnic am devenit dupa o vizita facuta in Barasabia, in satul natal al tatalui meu, Fundurii Vechi, judetul Balti. Dumnezeule, ce experienta! Fratele lui tata pazea bostani pe camp - bostani uriasi, pantecosi, fara masura, asa cum apar ei in pictura naiva. In sat, toti erau beti - si femeile, si pasarile si tractorul, fara nici o exceptie. Parca eram in Gogol. Traiam in plina literatura. Acolo am scris 3-4 caiete de versuri - poate cele mai bune ale mele. M-a inspirat lumina speciala a acelui loc si, mai ales, lenea uriasa, cosmica, a oamenilor, mersul lor pe ulita, clatinat si fara nici o grija, painile gigantice care ii asteptau pe masa, in timp ce femeile dadeau pe gat stacane intregi de samahoanca facuta din sfecla. Apoi (lucru cu totul uimitor pentru mine) mancau prune cu furculita, mimand vag gesturi aristocratice, pline de eleganta. Era imaginea perfecta a comunismului - o lume anestezata de alcool, pe de o parte, si unchiul meu pe de alta, pazind noaptea niste dovleci colosali, care oricum se furau ziua in amiaza mare.

- Observ ca pana acum nu ati pomenit nimic despre Iasi. Imi vine greu sa cred ca dulcele targ moldav, cu amintirile si clocotul sau nostalgic, nu si-a facut loc in poezia dvs...

- Prin biografie, prin felul meu de a fi, nu sunt un citadin. Locul meu si al copilariei mele este gara, halta, cantonul, nodul de cale ferata. Orasul mare ma oboseste, ma scoate din sarite. In nici un caz nu ma inspira, asa cum s-a intamplat cu Dolhasca, Coarnele Caprei sau Belcesti. Chiar si atunci cand m-am mutat cu parintii la Iasi, am locuit la margine, in cartierul Socola, langa Scoala Marzescu. Acolo aveam vaca si purcel, aveam gradina si un caine, Michi - paznicul si jucaria vie a unei fetite de o frumusetate teribila, care - ca intr-un film de Tarcovski - calatorea cu o drezina, pana s-a oprit la Halta Belcesti, unde ne-am cunoscut si ne-am imprietenit.

Pentru mine lasul inseamna bataile ce se incingeau intre baietii din Tutora cu cei din Socola. Inseamna, dupa ce m-am mutat in centru, Teatrul de Vara Evreiesc - Gradina Pomul Verde, statuia lui Alecsandri din preajma si melodiile cu ondulatii orientale pe care le cantau, leganandu-se necontenit, batranii evrei cu zulufi si imense palarii negre. Mi-a placut pitorescul etnic al lasului, amestecul de evrei, armeni, italieni, catolici, protestanti si ortodocsi. Mi-a placut mai ales Teatrul National, unde intram fara sa platesc, strecurandu-ma pe geamul de la garderoba sau pe lucarna ce dadea spre loje si balcoane. Traiam cu toata intensitatea varstei bucuria spectacolului, a luminii, a costumelor fastuoase si, peste toate, eram vesnic indragostit de cate o actrita - iubiri sfasietoare si platonice, pe care mi le amintesc si acum, in cele mai mici amanunte. Surprinzator poate, nu am reusit sa intru in cercurile

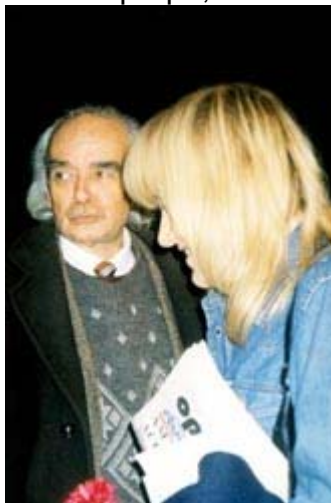
literare ale orasului. Nu i-am cunoscut pe Dan Laurentiu, Cezar Ivanesco si alti filologisti boemi ai vremii. Eu eram medicinist. Eram timid si cam solitar. Preferam drumurile de unul singur la Cetatua si Biserica Frumoasa, de unde priveam orasul cu strazile lui suitor incalcite, furnicarul oamenilor si turlele avantate ale Mitropoliei. Acolo, sub dealul Cetatuii, am avut, fara sa fiu religios, prima traire mistica, asistand la un fenomen meteorologic ciudat, inexplicabil. Era miezul zilei, cu un soare imens, stralucitor, cand deodata s-a facut noapte. Malurile cerului parca s-au pravalit si de sus a inceput sa cada o grindina cumplita, care a indoit tabla de la tramvaie si a spart sute de case. Fara sa-mi dau seama ce fac, am cazut in genunchi si pentru prima oara m-am trezit ca buzele mele rostesc o rugaciune fierbinte, intensa si fara cuvinte. Am multe amintiri frumoase legate de Iasi, dar inainte nu simteam ca e orasul meu. In cateva randuri, am vrut sa-l parasesc. Acum cred ca e prea tarziu... si fara rost...

- Ca fiu de ceferist si apoi ca medic de tara, ati calatorit mult. Unde, in ce loc v-a ramas inima? Unde v-ati dori sa va intoarcati?

- As vrea sa ma intorc la Dolhasca, in chiar casa in care am stat. Sa am marul in mijlocul curtii si calea ferata in dreptul gardului. Sa regasesc dealurile si lumina de septembrie, linistea inserarii si gandurile mele de atunci. Daca se intampla sa plec mai multe zile din sat, cand reveneam pe drum spre casa ma izbea in nari un miros de fructe, de mere si gutui tinute pe pervaz. Ceva cald, casnic si afectuos ma inconjura in praful si saracia Dolhascai. Intram in sat ca in propria mea casa - o incapere simpla si curata, cu masa intesata de manuscrise, un motan siamez alaturi si dulapul trosnind sub povara fructelor tinute acolo peste iarna. Nici acum nu stiu ce anume mi-a placut in acest sat larg, simplu si totodata plin de mister. Mi-a placut, probabil, lumina lui aparte si faptul ca era un important nod de cale ferata. Trenul ce mergea la Falticeni trecea la 5 metri de casa. Era atat de aproape, incat aveam impresia ca intra direct in camera mea. Nu ma deranja. Dimpotriva - parea o continua invitatie la calatorie, la drum, la hoinareala.

Culmea e ca de atunci nu am mai fost in Dolhasca. Nu am avut curaj. Mi-a fost teama sa nu fiu dezamagit, sa nu fiu obligat sa compar propriile amintiri cu realitatea. Pentru mine, Dolhasca e o arhiva sentimentala, in care isi fac loc ratacirile vizitatorilor mei oniristi (Dimov, Tepeneag, Ivanceanu) ori Sultanica, cantoniera ceferista de o frumusetate clasica, taraneasca, cu ochii ei verzi si fanionul galben in mana, privind calma si usor tragica trecerea personalului de Falticeni, de la ferestrele caruia i se adresau saruturi fugare si cuvinte deocheate. Niciodata nu zambea si tin minte si acum expresia ei de noblete taraneasca in fata vulgaritatii, limba de o puritate teribila pe care o vorbea. Cred ca acolo, la Cantonul Sultanica, am ratat o poezie mare. Ar fi trebuit sa scriu despre cum se construiesc un Canton, cum se aduce nisipul in roabe ruginite si se ridica peretii, cum se adauga ferestrele si se fasonaza o soba de caramida. Cu siguranta, mi-ar fi iesit o carte.

- Apropo, cum scrieti, d-le Emil Brumaru? Aveti tabieturi? Aveti poticneli?

- Pentru mine, scrisul e o treaba... cu cantec. Chiar si pe strada cand merg, se intampla sa simt un ritm pe gol, ca o undulare fara cuvinte. Scrisul vine dupa, ca o completare a ceva deja existent. Atat de puternica e aceasta melodie interioara, incat uneori nu reusesc sa tin pasul cu dansa. E o senzatie colosala. Daca m-ai fi vazut la Dolhasca, dupa ce terminam o poezie, te-ai fi speriat: urlam, topaiam de bucurie prin camera, imbratisam personaje imaginare dupa ce scriam un vers. Se mai intampla, cateodata, sa scriu pe bucati. In focul inspiratiei, ma trezeam ca imi lipseste un cuvint, o rima. Nu dramatizam, mergeam mai departe, lasam textul si reveneam dupa doua-trei luni, completand spatiul lasat liber. Pe vremea aceea aveam timp. Acum ma grabesc sa completez versul, gandindu-ma ca mor la noapte. Tot cu gandul la moarte scriu despre orice: despre un dulap sau un ibric, despre

Jojo sau Cosmina Pasarin - nume de o "inocenta" parsiv-optimista.

- Iertati-mi naivitatea, dar chiar credeti ca, in lumea asta grabita si zgomotoasa, mai e

nevoie de poezie?

- Cum sa nu fie nevoie de poezie? E ca si cum ai intreba daca e nevoie de femei, de aer, de ploaie, de Dumnezeu. Poezia e mierea acestei lumi. Fara ea ne-am salbatici. E o mare nevoie de poezie astazi. Din pacate, nu mai avem timp pentru ea.

SORIN PREDA

Web design : : [Direct Design](#)